

Ocena wybranych zadań Projektu ochrony
przeciwpowodziowej Dorzecza Odry

Odra-Vistula Flood Management Project evaluation

Wnioski z ekspertyz z punktu widzenia NGO w Polsce

Słubice, 20 czerwca 2018

Radosław Gawlik – EKO-UNIA, KRR

Artur Furdyna – TPRIIG, KRR

**koalicja
ratujmy
rzeki**

Koszty Projektu ochrony przeciwpowodziowej Dorzecza Odry i Wisły (POPDOW)

- Całość Projektu POPDOW **1202 mln Euro**
- - 460 mln Euro- pożyczka z Banku Światowego
- - 300 mln Euro kredyt BRRE
- - 192 mln Euro – dotacja z Budżetu Państwa
- - 50 mln Euro- dotacja NFOŚiGW
- - 200 mln Euro- Fundusz Spójności UE

- Program ten wg raportu NIK Delegatura we Wrocławiu z 2017 r (nr kontroli P/17/104) ma mieszaną pożyczkowo- subwencyjną - plan finansowy (str. 29)

Program ochrony przeciwpowodziowej Dorzecza Odry - koszty ocenianych zadań*

- Ochrona przeciwpowodziowa w woj. Zachodniopomorskim, w tym polder Międzyodrze – **130 mln zł**
- Ochrona przeciwpowodziowa Środkowej i Dolnej Odry (III klasa żeglowności na Odrze granicznej) – **1518 mln zł**
- * Z tabel budżetu projektu BŚ z dn 1.lipca 2015r (str 72)

Wnioski Polder Międzyodrze

Eksperci:

„Objętość retencyjna polderu przy 1,0 m głębokości zretencjonowanej w polderze wody odpowiada więc zaledwie 5,4% podanej w dokumentach Banku Światowego wartości.”

W złożeniach zadania przeceniono o ok 95% wielkość retencji tego polderu!

"rozbudowa polderu oraz związana z nią rozbudowa obwałowań zwiększyłaby zagrożenie powodziowe na dolnej Odrze."

- **Wobec tak grubego błędu- domagamy się wycofania przez autorów z Biura Koordynacji Projektu we Wrocławiu z tego zadania.**

Wnioski - Pogłębianie rzeki dla lodołamaczy pretekst do budowy III klasy drogi wodnej na Odrze granicznej

- Ekspertyza
- **"Nie ma dowodów na to, że lodołamacze w ogóle mają kłopoty z głębokościami limitującymi"**
- Dostosowanie zanurzenia lodołamaczy do głębokości rzek a nie odwrotnie:
- **„ Są alternatywne metody łamania lodu, które nie wymagają regulacyjnego ingerowania w Odrę... np. wykorzystanie pływających koparek Amphibex, które w Kanadzie stosuje się na rzekach o niskich przepływach”**

III klasa żeglowności na Odrze granicznej z powodów lodotłamaczy- Co regulować i po co?

- Eksperti:
- "Nawet wówczas gdyby zidentyfikowane miejsca limitowanych głębokości na Odrze granicznej miałyby być problemem, to **łączna długość odcinków z rejonami ich występowania wynosi zaledwie kilka kilometrów.**"
- „Nie uzasadnia to kompleksowej modernizacji ostróg na całej Odrze granicznej oraz dalszej przeprowadzanej etapami rozbudowy regulacyjnej."

Pogłębianie rzeki dla lodotłamacze pretekst do budowy III klasy drogi wodnej na Odrze granicznej

- Wnioski dla NGO:
- 2 lata temu protestując w Warszawie pod Bankiem Światowym tak sądziliśmy, dziś mamy dowody.
- **wyciąganie środków publicznych pod pretekstem ochrony przeciwpowodziowej ok 2 mld zł**

Domagamy się wycofania- zmiany tego zadania(komponentu) przez autorów z Biura Koordynacji Projektu we Wrocławiu(w imieniu Bank Światowego i rządu)

Należy stworzyć alternatywną koncepcje lodotłamania z wykorzystaniem koparek o mniejszym zanurzeniu.

WNIOSKI NGO - Ochrona przeciwpowodziowa na Odrze- 21 lat od wielkiej powodzi z 1997r

Straciliśmy i tracimy kolejne lata na projekty marginalne, jednostronnie skoncentrowane na towarowej żegludze śródlądowej, która dziś i w przyszłości jest na Odrze nierealna.

Większość kosztownych projektów ochrony przeciwpowodziowej za publiczne środki przecenia efekty

Część projektów wręcz zwiększa zagrożenie powodziowe, co udowodnili polscy i niemieccy eksperci

Wnioski NGO- strategia gospodarki wodnej w Polsce do zmiany

- Musimy na Odrze i innych rzekach planować i budować rzeczywistą ochronę przez zmianami klimatu : powodzią oraz suszą, ochronę cennych ekosystemów rzecznych i nadrzecznych
- Rozwój żeglugi śródlądowej REALISTYCZNY (dziś bardziej rekreacyjnej i turystycznej niż towarowej) - musi być zharmonizowany z gospodarką, charakterem i głębokością rzek, ochroną ekosystemów i przeciwpowodziową
- **Wydawanie środków publicznych na zadania, które zwiększają zagrożenie powodziowe zdumiewa! Dlatego organizacje pozarządowe winny rozważyć zgłoszenie spraw do prokuratury i NIK.**

Skutki obecnej polityki wodnej dla ludzi

- brak wpływu inwestycji na poprawę bezpieczeństwa przeciwpowodziowego , a nawet ryzyko wzrostu zagrożenia powodziowego przy znacznych kosztach i równie kosztownym utrzymaniu infrastruktury
- pogłębianie problemu występowania susz
- marnotrawienie publicznych pieniędzy
- bezpowrotnie utracone alternatywy rozwojowe dla wielu grup społecznych: rybactwo, turystyka, biała flota, żeglarstwo, kajakarstwo, wędkarstwo, turystyka przyrodnicza, turystyka nadmorska itp. a tym samym utracone wpływy do budżetu państwa

Zamiast skracać i regulować rzeki, czas zacząć skracać i odsuwać wały w dolinach

- skuteczna redukcja zagrożeń, to:
 - odtwarzanie przestrzeni zalewowych i ochrona mokradeł;
 - tworzenie korytarzy swobodnej migracji koryt;
 - Przywracanie naturalnej zmienności morfologii koryt;
- Każda ingerencja w koryto cieku winna być oceniana, od oddziaływania na system rzeczny, po ekonomiczną analizę opłacalności.
- Właściciele podmokłych terenów powinni mieć rekompensaty w razie zalewów.

Ochrona powódź wokół Zalewu Szczecińskiego i Szczecina – wały nad Odrą

- brak wpływu inwestycji na poprawę bezpieczeństwa przeciwpowodziowego , a nawet ryzyko wzrostu zagrożenia powodziowego – kilkadziesiąt km dziurawych obwałowań
- Ochrona łąk, zamiast miejscowości
- Odsunięcie wałów wraz ze szczelną ochroną miejscowości na wschodnim brzegu jedynym realnym obniżeniem fali

Źródło mapy: Geoserwis GDOŚ, dostęp 19 06 2018 , 20:00

Stosunki wodne w dolinach

fakty

- Deklaracje kolejnych „programów”**
- Poprawa sytuacji – woda do nawodnień ze sztucznych zbiorników
 - podniesienie poziomu wód gruntowych

- Proporcje możliwych do osiągnięcia rezerw w stosunku do retencji naturalnej – **1:1000000**
- potencjał retencyjny sieci melioracyjnej, bez miliardowych nakładów da lepszy efekt
- Zapotrzebowanie na chwilowe zniwelowanie deficytu wodnego PL = 100 pojemności Włocławka
- Woda „pod górę” płynie sama tylko w układach kapilarnych. Oddziaływanie sztucznej retencji jest niezauważalne - metry od zbiornika
- KAŻDY stopień powoduje drenaż rzeki poniżej w związku z erozją wgłębną
- **Skutki razem są odwrotne od deklarowanych**

Funkcja żeglugowa

deklaracje

- Rozwój żeglugi dzięki sztucznym zabiegom

fakty

- Większość działań w zlewniach w ostatnich dekadach żeglugę wykluczyła
- Zdestabilizowany układ płynie dziś głównie niskimi lub bardzo wysokimi przepływami(Odra min 134 m³/s do 3180 m³/s w 1997 roku)
- Dostępna ilość wody w naszych rzekach determinuje małą żeglugę, lub innowacyjne rozwiązania minimalizujące zanurzenie jednostek
- Poziom wleczonego rumowiska ok. 30% wyższy niż powinien być= znakomicie wyższe koszty „utrzymania” wód

Skutki technicznego podejścia do gospodarki wodnej Dla Środowiska – pośrednio dla Ludzi

- Bioróżnorodność - redukcja
- Usługi ekosystemowe - redukcja
- Woda zdatna do użycia - redukcja

Mimo upływu lat i ogromnego postępu w dziedzinie gospodarki wodnej na Świecie, omawiany program „przeciwpowodziowy” opiera się na archaicznym podejściu, całkowicie sprzecznym z RDW, szkodliwym społecznie i środowiskowo.

*WODA NIE JEST TOWAREM, ANI SUROWCEM,
TYLKO NAJWAŻNIEJSZYM Z DÓBR NATURALNYCH.
DOBREM OGÓLNO SPOŁECZNYM.*

*„.... Gdy ryby umierają, ludzie są w wielkim
niebezpieczeństwie....”*

Wnioski NGO

Domagamy się:

- natychmiastowego wycofania z obecnej „polityki” wodnej, także omawianych dwóch zadań,

Proponujemy

- rozpoczęcie publicznej dyskusji nad kompleksowymi, zgodnymi z nowoczesną wiedzą rozwiązaniami przyjaznymi dla ludzi i środowiska, rzeczywistego zwiększenia ochrony przeciwpowodziowej mieszkańców zlewni Odry

-powrót do rozmów nad ustaleniem jednolitej polityki wodnej państwa; (obu państw) dla rzeki Odry

• Dziękujemy za uwagę